

Гоголь Тетяна Василівна

к.е.н., доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування

Лужняк Віка Сергіївна,

студентка економічного факультету напряму підготовки «Менеджмент»,

Подільського державного аграрно-технічного університету,

м. Кам'янець-Подільський

ФЕРМЕРСТВО ЯК ВИД МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ФОРМА ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА НА СЕЛІ

Окремі економісти-аграрники і практики фермерського руху в Україні вбачають аграрну реформу в створенні єдиної форми господарювання — фермерства. Для економічно розвинених країн світу, де сільське господарство виражене в основному фермерством, цей уклад формувався впродовж сторіч. Фермерство тут виступає одночасно і укладом життя, і формою господарювання. В українських селах укладом життя і нині залишається самотнє село, сільський устрій, а фермерство тільки зароджується як форма господарювання.

Створення сприятливих умов для функціонування фермерських господарств в Україні важливе як для подолання занепаду села, так і для впорядкування організаційної структури сільського господарства відповідно до європейських стандартів, які забезпечують:

- різноманітність форм власності, систем землеробства, ландшафтів, культури і традицій;
- екологічні вигоди: більш відповідальне управління;
- природними ресурсами (грунтами, питною водою і живою природою), що надає суспільству суттєві екологічні вигоди;
- суспільну відповідальність: економічні можливості для сільських жителів, їх особисту відповідальність за себе, сім'ю, громаду, нарощення соціального капіталу;
- збереження традицій, знань: виховання системи цінностей у дітей, передачі від покоління до покоління знань, навиків і досвіду ведення сільського господарства;
- економічну базу для виробництва окремих видів продовольства відповідно до пріоритетів споживачів;
- персоналізовану взаємодію споживачів з продовольчою системою: споживачі об'єднуються з фермерами й отримують безпосередній доступ до потоків продовольства (солідарне сільське господарство).

Основними проблемами в перехідний період реформування аграрного

сектора економіки в українському селі, хочемо ми цього чи ні, будуть різні форми господарювання, а уклад життя ще досить тривалий час залишатиметься сільським. Головне тут — почуття відповідальності за власну справу, реальна (а не формальна) нормативно-правова база, яка б захищала селянина від будь-якого посягання на його приватну власність, захист і підтримка держави. В цьому і є сутність становлення цього виду малого бізнесу на селі.

Фермерство — це власне фермер, а також селянин, який вийшов із КСП та отримав державний акт на землю і майновий пай з метою започаткування такого господарства. Що потрібно для становлення такої форми господарювання? Єдиний сільськогосподарський податок, довготермінові кредити (до 10 % річних), державний лізинг техніки на 5 років (під 3 % на весь термін). Українським селянам повинна підпорядковуватись українська нафта за ціною виробника. Тоді їх не оббирають всюди трейдери.

Правове поле фермерства як прогресивної форми підприємництва регулює прийнятий 19 червня 2003 р. Закон України “Про фермерське господарство” [2]. Йому передували перший закон “Про селянське (фермерське) господарство”, ухвалений Верховною Радою України у грудні 1991 р. Нині на основі вказаного вище закону діє і закон “Про особисте селянське господарство” (від 15 травня 2003 р.). За тринадцять років фермерство зміцнилося й утвердилося.

Фермери – виразники інтересів понад мільйона людей, серед яких члени фермерських господарств та орендодавці, які віддали в оренду їм свої земельні ділянки. За період існування фермерства в нашій країні відбулося тринадцять з’їздів Асоціації фермерів та приватних землевласників України – добровільної громадської організації, яка покликана захищати їхні інтереси. Тож прийняття закону “Про фермерське господарство” стало дуже вчасним. Цей нормативно-законодавчий документ визначив діяльність фермерського господарства (на відміну від попереднього) прогресивною формою підприємництва. Через цей закон реалізується ініціатива громадян щодо виробництва товарної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації. Його мета – забезпечити раціональне використання і охорону земель фермерських підприємств, правовий та соціальний захист господарів. Громадянин, який виявив бажання створити фермерське господарство, повинен пройти професійний відбір, а за раніше діючим законом – конкурсну комісію.

Громадянам України – членам фермерського господарства – виділяють безкоштовно у власність надані їм у користування земельні ділянки в розмірі земельного паю (частки). Кількість членів фермерського господарства та наявність у них прав на безкоштовне одержання земельних ділянок у власність вказується у заяві. Новий закон гарантує державну підтримку вільним господарям села. Підтримка починається уже з нового порядку державної реєстрації фермерського господарства. Для цього відведено не 30 днів, як раніше, а п’ять. У новому законі окремим розділом визначено напрями державної підтримки фермерських господарств. Для фермерства це дуже

важливо, тому що без державної підтримки воно розвиватися не зможе.

Фермерське господарство має право бути засновником або членом асоціацій, консорціумів, корпорацій, акціонерних товариств, інших об'єднань, кооперативів, спільних підприємств з виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, що обслуговують агропромисловий комплекс, а також несільськогосподарських підприємств і організацій, в тому числі з участю іноземних партнерів, брати участь у створенні або бути членом комерційних банків.

Отже, соціальна роль фермерства полягає у тому, що воно сприяє відродженню селянських династій. Передача досвіду із покоління в покоління має важливе значення скрізь, але найбільше у сільському господарстві. Тут виховання наступного покоління ґрунтується не тільки на виробничому досвіді, а й на особливостях розміщення земельних ділянок, стилі господарювання. Реальний статус господаря і власника сприятиме більшій турботі батьків про те, щоб діти не покидали село, щоб у них з'являвся інтерес до господарювання на землі, щоб вони ставали справжніми господарями [1, с.131-133]. Визначальною особливістю і відмінністю фермерських господарств від інших організаційно-правових форм господарювання на селі є те, що метою діяльності останніх є створення максимально дорогого агробізнесу у найкоротший час на основі максимізації результативності. Натомість фермерські господарства за умови обмеженості капітальних ресурсів прагнуть максимізувати прибуток у довгостроковій перспективі, тим самим забезпечуючи реалізацію принципу безперервності своєї діяльності. Саме тому у більшості регіонів України фермерські господарства залишаються одним з 133 основних видів професійної діяльності та важливим взаємопов'язаним елементом організаційної системи сільськогосподарського виробництва.

Список використаних джерел

1. Гоголь Т.В. Розвиток фермерства як провідної форми малого підприємництва на сільських територіях / Т.В.Гоголь, Р.Р.Станку // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Геостратегічні пріоритети України в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах”, 15 жовтня 2015 р. – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2015. – С.131-133.
2. Про фермерське господарство: Закон України: від 19.06.2003р. № 973-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
3. Сільське господарство України у 2015 році [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.